

Zakaj si tako kislá, Limona?

O kvirovskih in feminističnih zagatah v Rogu

Abstract

Why so Sour, Lemon?

On Queer and Feminist Troubles in Rog

Feminism should be inherent to all forms of autonomous organizing. The notion that feminism is not a *women's issue*, but rather a method of addressing patriarchal practices and the analysis of structural relations is being discussed in this article through concrete examples of contradictions forming the daily struggle for the reclamation of (autonomous) space. The article includes an analysis of the constitution of the political subject and the hierarchical differentiation between the personal and political, as well as thoughts on invisible reproductive emotional and care work, violence in the community, and ways of addressing and examining general assemblies as political spaces containing the dynamics of domination. We reflect on issues of informal hierarchies, exclusions based on the hierarchisation of discourses (stuttering versus avant-garde), and distinctions between the emotional, rational, personal, and political resulting in personal relationships, safety, well-being, solidarity and friendship being seen as obstacles hindering political work. We share our experiences from assemblies, where feminism has to fight for recognition as a relevant political topic. Furthermore, the text shows how patriarchal definitions of political organizing and violence infiltrate autonomous spaces and how attempts by queer-feminists to address these issues are faced with resistance from the community. The criticism of the division between political work and the reproduction of everyday life is ever-present in the article, since we advocate for the idea that autonomy cannot be constructed without feminist practices. The article, which breaks completely with the form and language used in this abstract (and is, in that sense, experimental) concludes with the analysis of the empowering practices of autonomous queer-feminism in Rog.

Keywords: Anarcho-queer-feminism, autonomy, violence, reproductive work, community

The text was written by autonomous feminists involved with Rog, bringing queer and feminist content to the autonomous space (with varying degrees of success). We are bound by affinity, not identity, which is why we don't have a name or a contact.

Povzetek

Feminizem bi moral biti imanenten vsakršnemu avtonomnemu organiziranju: da feminizem ni *žensko vprašanje*, temveč metoda obravnavanja patriarhalnih praks in mišljenje strukturnih relacij, avtorice tematiziramo skozi protislovja, ki nastopajo v vsakodnevem boju za prostor. Prispevek vključuje analizo konstrukcije političnega subjekta, hierarhičnega razlikovanja med osebnim in političnim, premislek o nevidnem reproduktivnem (emocionalnem in skrbstvenem) delu, nasilju v skupnosti in spopadanju z njim ter prespraševanje skupščin kot političnega prostora dinamik dominacije. V prispevku obravnavamo neformalne hierarhije, izključevanje na podlagi neenakih diskurzov (avantgardni proti jecljajočemu), ločevanje med emocionalnim in racionalnim ter osebnim in političnim, pri čemer so osebni odnosi, varnost, dobro počutje, tovarištvo in solidarnost videni kot ovire za razvijanje političnega dela. Predstavile bomo izkušnje iz skupščin kot boja za prostor, kjer si moramo izboriti prepoznanje feminizma kot relevantne politične teme. Prispevek problematizira patriarhalno razumevanje političnega delovanja in nasilja, ki se podvaja tudi za zidovi avtonomnih prostorov, in prikaže, kako poskusi kvirfeminističnega kolektiva pri obravnavanju nasilja naletijo na odpor skupnosti. Ob tem je vseskozi prisotna kritična drža do ločevanja med političnim delom, vsakdanjim življenjem ter reprodukcijo vsakdana v najširšem pomenu, saj zagovarjamo idejo, da avtonomije ni mogoče graditi brez feministične prakse. Besedilo, ki se oddaljuje tako na ravni forme kot na ravni jezika, uporabljenega v povzetku, in je zato izrazito eksperimentalno, zaključujemo z dobrimi primeri avtonomnega kvirovskega feminizma v Rogu.

Ključne besede: anarho-kvir-feminizem, avtonomija, nasilje, reproduktivno delo, skupnost

Besedilo smo napisale avtonomne feministke, ki delujemo v Rogu in vanj bolj ali manj uspešno vnašamo kvirovske in feministične vsebine. Združuje nas afiniteta, ne identiteta, zato nimamo ne imena ne kontakta.

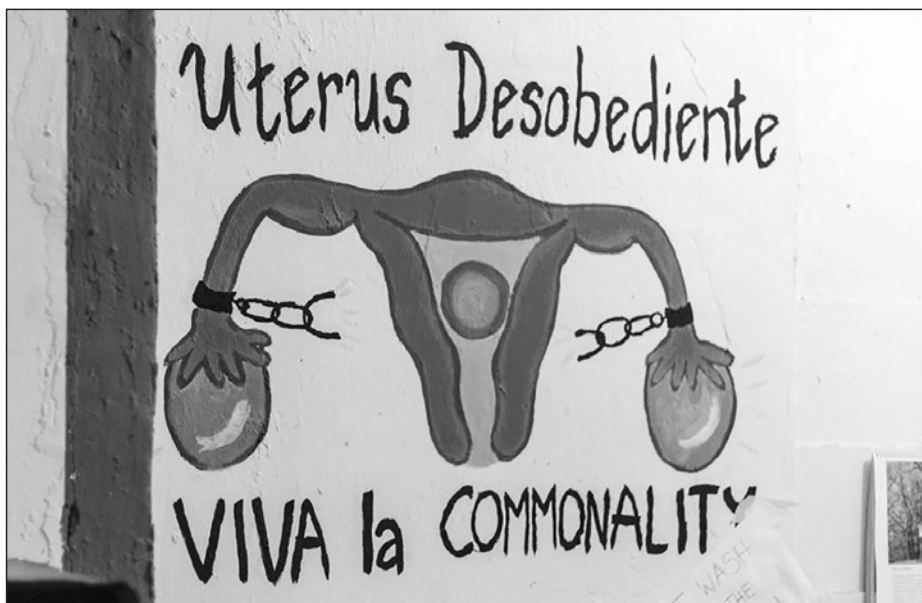
Uvod

Anarhofeminizem zahteva avtonomijo; ne le od patriarhata, temveč tudi od države in kapitala, imperializma in kolonializma (The AK Press Collective, 2012). Tudi kvir (*queer*) je nastal prav zaradi radikalne kritike asimilacije, komercializacije, komodifikacije LGBT-gibanja ter ustvaril svoje eksperimente in boje za osvoboditev spolov, revolucijo seksualnosti in skupnostnih oblik bivanja – zato hoče kvir v svojem temelju razrušiti vse hierarhije rase, razreda, spola, seksualnosti, starosti in zmožnosti (Bernstein Sycamore, 2004).

Avtonomnih prostorov in same graditve avtonomije tako ne moremo razumeti brez feministične in kvirovske perspektive, saj »revolucija ne more pomeniti prevzema oblasti ali dominacije ene skupine nad drugo – pod *nobenimi* pogoji in za *nikakršno* obdobje. Dominacija sama je tista, ki mora biti razrušena.« (Kornegger, 1975)

Občasna heterogena feministična in kvirovska prisotnost v nekdanji tovarni koles je kulminirala v dejavni obrambi Roga pred poskusom deložacije in poznejšem boju za fizični in simbolni prostor v skupnosti. Pričujoči prispevek je skupinska analiza in ekspresija feminističnega delovanja v Rogu od junija 2016 naprej. Besedilo je nastajalo kot eksperiment in ima kot tako hibridno naravo. Nismo ga pisale, da bi tvorile »objektivno«, »nevtralno« držo znanstvenega diskurza ali oblikovanja enovitega besedila z zaokroženimi, vnaprej zasnovanimi zaključki, temveč smo sledile črvinam raznolikih feminističnih praks, izkušenj, asociacij, premislekov in govornih položajev. Pomemben je bil dialoški proces pisanja. Oprle smo se na

feministično avtobiografsko strokovno pisanje, ki ga je v pionirskem članku *Me and My Shadow* začela Jane Tompkins (1993). Avtobiografsko strokovno pisanje se imenuje tudi »krpanka žanrov«, »hibridno pisanje«, »eksperimentalno kritiško pisanje« (Makuc, 2008). Vzniknilo je kot nasprotje tradicionalnemu akademskemu pisanju, od katerega se razlikuje tudi po svoji obliki – združuje namreč različne, »visoke« in »nizke« žanre, od tradicionalnega znanstvenega diskurza in poezije do izpovednih pisem in *trash*¹ pisanja, ter tako prepoznava številne, razdrobljene in pretočne identitete pisk (Makuc, 2008). Besedilo je tako tudi na ravni forme inherentno kvirovsko, protiavtorsko in protiavtoritarno ter beleži anarho-kvir-feministični hrup v Rogu in na ulicah.

»Neposlušna maternica – živela skupnost!« Grafrit v notranjosti Socialnega centra Rog, maj 2017.

V galaksiji nedaleč stran avtonomni prostor pomeni ...

Kolektivom in individualnim osebam lahko avtonomni prostori pomenijo občutek stabilnosti, smisla in odprejo možnosti, da se zgradijo uporne prakse proti

¹ *Trash* pisanje je skupinsko pisanje zgodb različnih žanrov, ki poteka v obliki delavnic in po nadrealistični metodi *exquisite corpse*. Avtorstvo je kolektivno. Zgodbe, ki so nastale na ta način, bodo predvidoma objavljene prihodnje leto pri Acerbic Distribution.

izkoriščanju in marginalizaciji (Pistotnik, 2013). Naša izhodiščna, idealistična pričakovanja in videnje skupnosti v Rogu so bila, da je rogovska skupnost:

solidarnost + skupni boj + lastna politična analiza + skupna akcija + ni revolucije, družbenih sprememb brez feminizma + nehierarhičnost + prepoznavanje nenaslovljenih razmerij moči + možnost poslušanja in biti slišana + osebno je politično! + prakticiranje nestereotipnih ženskosti in moškosti + heterogenost + afiniteta namesto identitete + feminizem je za vse. (Anarho-kvirfeministična skupina iz Roga, 2016)

Skozi svoje udejstvovanje v rogovski skupnosti smo naleteli na številne ovire in težave, ki so soočile naša pričakovanja z realnostjo. Če se eksperimentiranje pri graditvi avtonomije izvaja v navezi z liberalnimi levičarji_kami², ki privolijo v določene prilastitve in oslabitve, se lahko avtonomija kmalu sprevrže v zgolj simulacijo le-te (Pavličič, 2013: 164).

Koga žuli feministični politični subjekt?

Trash

Čez noč so se čez grafit, ki je prikazoval dovršeno telo punce v tangicah, pojavile neenakomerne črke: »ROG BREZ SEKSIZMA!« Mojstrski grafit je imel že ponoči nočne more, da je punca v tangicah vstala in zapustila zid, za sabo pa pustila prazno kuliso.

Ko se je zjutraj zbudil popisan, ga je to tako šokiralo, da je vzkljnil:

»Cenzura! Pa kdo ne mara lepih bejb na zidu!«

Grafit iz črk, ki ga je prekrival, mu je odvrnil: »Jaz sem samo hotel delat puncni družbo. Kolena, na katerih kleči, so jo bolela. Pa oči so jo pekle od strmenja v šišensko poštno številko. Zame so bejbe lepše, če niso samo okras, ampak tudi politični subjekt.«

»Ti sploh ne štekaš. Fora grafitov je umetnost, svoboda izražanja. Kaj, a zdaj bomo tudi Miloško Venero zakrivali?«

»Pa kdo govori o zakrivanju? Roka je nasprejala to punco skozi prevladujoč moški pogled. Punca je tu zgolj seks objekt, ki služi promoviranju grafitarske skupine. To je reproduciranje spolnih neenakosti, ne pa njihovo preseganje.«

»Veš kaj, roka, ki me je naslikala, je ustvarila več grafitov kot vse feministke skupaj. In sodelovala z uveljavljenimi institucijami, z MOL pa naredila načrt legalnih sten za grafitiranje. A tebe je pa kaka pobožna starka napackala?«

² Namesto poševnice (/) se na feministični aktivistični sceni v besedilih uporablja podčrtaj (_), da bi se izognile_i spolnemu binarizmu. Podčrtaj tako nakazuje, da naslavlja poleg žensk in moških tudi vse osebe, ki so spolno nebinarne, torej tudi trans- in interspolne osebe.

»Ne, ena feministka, ki je na poti domov videla to estetiko šovinizma. Stekla je po sprej in pustila politično sled.«

»Ja, pa saj grafit je že sam po sebi političen. Če si ga pa lahko nanj še kdo zdrka, pa toliko bolje. Tvoji grafiterki je samo dolgčas, ker je noben ne pofuka.«

»Veš kaj, mojo grafiterko fukajo tako moški kot ženske in vsi drugi spoli, predvsem pa ona fuka njih, nadvse pošteno. In rada je zgoraj. Če še nisi opazil, si ti tudi spodaj, jaz pa na tebi. Jaz ne cenzuriram, jaz interveniram!«

»Rog brez seksizma!« Grafit na zunanjem zidu Roga, Trubarjeva ulica, 1. 9. 2016.

Žensko definirajo razmerja moči v patriarhatu, vendar ženska nikoli ni definirana sama po sebi, temveč vedno v odnosu do moškega; biti ženska ne pomeni biti avtonomni subjekt, temveč Druga (de Beauvoir, 2013). Ženska*³ predstavlja neznano, neukročeno, nevarno, nerazumljivo, a hkrati krhko, lepo, seksualizirano, venomer pa Drugo. Zavezana Drugosti ženska* ne obstaja kot politični subjekt, temveč kot objekt, prazni označevalec, v katerega se lahko projicirajo vsebine, »... konstrukt, ki lahko zajame oblike, izraze potrebne za vzdrževanje razmerij moči« (Koedt, 1971).

³ Ponavadi v množini, ženske* zajema vse osebe, ki se samodefinirajo kot ženske, ne glede na pripisan biološki in družbeni spol, torej tudi transspolne, interspolne in druge spolno nebinarne osebe.

V patriarhalnem sistemu ženske* delujejo kot objekt, na katerem se gradi prevlada, kajti *Isto* potrebuje *Drugega*, da se vzpostavi kot absolutni, univerzalni označevalec političnosti subjekta. Tako so iz kategorije političnega subjekta izključene tiste, ki so preveč radikalne, premalo všečne, ki naslavljajo hierarhije, ki utelešajo *Drugega*: so divje, emocionalne, agresivne, nore, kvir, kosmate, separatistične, premlade, prestare. Iztrganje *Drugosti* ali njeno prilaščanje in subverzija z namenom, da postanemo politični subjekt, presprašuje »absolutnost patriarhalne ideologije« (Koedt, 1971).

Eden od načinov, kako postati politični subjekt v Rogu, je bilo označevanje kompleksa kot prostora, ki ne podpira seksizma, spolnega in drugih oblik nasilja, homo- in transfobije. »Feministični grafiti postanejo najbolj dostopno glasilo upora, ki se predvsem upira institucionalizaciji in instrumentalizaciji ... pa tudi interpretaciji.« (Hvala, 2008) Po aferi okrog grafita »Rog brez seksizma«, ki jo povzema zgornji zapis iz delavnice *trash* pisanja in ki je odmevala tudi v *mainstream* medijih (Mehle, 2016), so nastajali novi feministični grafiti v Rogu: na glavni stavbi, na varnostnikovi hišici, na straniščih in pri glavnem vhodu. Čeprav so nagovarjali k vzpostavljanju varnejšega prostora, so bili prebeljeni; ker naj ne bi bili »dovolj estetski«, so motili t. i. »čisto in lepo steno« in niso bili razumljeni kot »politični«. Predvsem pa jim je bilo očitano, da preveč ponavljajo in poudarjajo, »da smo feministke«. Ko smo s soglasjem drugih uporabnikov_c prostorov nalepile plakate, ki tematizirajo spolno nasilje, so bili v eni noči vsi potrgani s sten. Kljub načelni držī rogovcev_k in obiskovalcev_k proti nasilju je bil javno opazen odpor, ko je prišlo do bolj neposrednih posegov in označitev prostora – lokalni fenomen moralizma, estetizma in posledično nelagodje s feminizmom.

Hrupno jecljanje kot neznani avtonomni diskurz

Trash

Kdo govori? Koga se posluša? Kdo si vzame prostor govora? O čem je dovoljeno govoriti?

Pomaranča je zalutala v Rog, ker jo je zeblo in je odpadel tečaj, ki bi ga morala voditi. Naključno se je znašla na neki razpravi, »Vizija Roga« je pisalo na listu na vratih. Usedla se je v krog in poskušala razbrati, o čem teče beseda. Oskubljeni Ananas je govoril: »Lacan je rekel, kdor ga je bral, da to priča o avtoritarni težnji prakse na ravni govora, mogoče pa celo o reakcionarni investiciji želje ...«

Pomaranča se je namrščila, ujela pogled Nektarine ob sebi in jo vprašala: »E-e-e-ej, a-a-a-a-a, t-t-t-t-ti šte-e-e-ekaa-aš, kaj g-g-g-go-g-vo-o-ri oskub-b-bljeni A-a-a-na-nas?«

Nektarina je odkimala, se namuznila in ji potisnila svoj zvezek v roke. Pomaranča je začela potihno brati:

»Ne pomeni ne, nihče ne podpira nasilja,
dokler gre za načelo, ne imena konkretna,
emancipirana je strejt ženska, ki rada seksa,
mokre sanje vsakega mačista.
Med nami ni nasilja,
saj smo skvot, levica, anarhoekipa.
On je pijan, ona pretirava,
ne moremo se vmešavat, naj to sama rešita,
ni to kultura posilstva, to so obredi pecanja,
kje je zabava brez prepričevanja,
revolucija ne more biti politično korektna,
tudi če to pomeni, da si nobena blizu ne upa.
Komunizem pomeni, da je pička skupna
klofuta in grožnja – preseganje moralizma.
Oblečeš trenirko, da si bliže revoluciji,
ponosno poveš, da nisi prvič v kuhinji,
razdrkavaš se na razne Foucaulte, Negrije, Spinoze, Marxe,
pobiraš medalje za javljanja iz prve vrste.
Na skupščinah briljiraš, požanješ stoječe ovacije,
tvoja politična analiza je vredna masturbacije,
aktivizem daje kredo, nihče ne podvomi,
za zmeraj zagotovljen primat na levici.
Ja, stari, tudi ti si v tej zgodbi,
tako si progresiven, da si proti mizoginiji,
štekaš feminizem, veš, kaj je kvir,
citiraš Angelo Davis in Silvio Federici;
problem nastane, ko se ženska brani,
našteva se izgovore, opravičila in odgovornost,
to so zle besede, znanilke buržoazije.
Tovarišico se utiša, naj najprej neha jecljati,
če hočeš govoriti o nasilju, govori o mejah, državi, zasebni lastnini,
ne pa o telesu, strahu, bolečini,
iz tebe govori beli privilegij.
Situacija je jasna kot srce na dlani,
dokler ni treba pri sebi pogledat,
dokler je vse fora, porno, ekstra;
ampak pazi, sestre so besne in gledajo proti tebi,
ni pomembno, katero si udaril, branimo jo tri;
če bi te Angela poznala, bi ti pljunila med oči
in mogoče se res kmalu zgodi,
da ti zobe razbije naslednja, ki bo slišala,
da svet potrebuje le malo več ljubezni.«

Po koncu ene od skupščin, na kateri smo citrusovke (a. k. a. »kisle feministke«) skušale odpreti vprašanje nasilja v skupnosti, je k nam pristopil oskubljeni Ananas in nam položil na objokane nasršene liste temeljno modrost: *»Kritičen je treba biti do takšnega jecljajočega diskurza.«*

Skupščine niso zgolj prostori srečevanja, priložnosti za izmenjavo stališč, skupnega odločanja o upravljanju z avtonomnim prostorom in oblikovanje političnih pobud – so tudi prostori hierarhizacije, dominacije, izključevanja in nasilja. »Ne gre za nevtralen prostor, saj sledi kodom in uporablja mehanizme, ki pripisujejo večji pomen enim izkušnjam in diskurzom na račun utišanja in razvrednotenja preostalih.« (Obregón Willis, 2010) Vzpostavljena je jasna hierarhija relevantnosti vsebin (nasilje, izgorelost, stiske, reproduktivno delo (Federici, 2012) se znajdejo na dnu seznama, pod točko razno, ko ljudje že odhajajo, so utrujeni, ni več koncentracije in se jih odpravi na hitro, brez poglobljene razprave ali interesa za skupno delovanje) in jasna hierarhija relevantnih govork_cev ter diskurzov (racionalen, artikuliran, retorično spreten govor prednjači pred jokom, jecljanjem, zmedenimi mislimi, počasnim, tresočim in tihim glasom, ki se ga ne posluša, preglasi, prekine, ne jemlje resno, zavrača). Na skupščinah obstaja ločnica med tistim, kar Rancière (2005) konceptualizira kot »diskurz« in »hrup«.

Trash

*»Pozicije izjavljanja so drugačne,« je rekel olupljeni Mango.
»Jaz bolj objektivno gledam na stvari, ker nisem tako emocionalno vezan na prostor,« mu je pritegnil prezreli Avokado.*

Osebe, ki ne govorijo, nimajo statusa političnega subjekta, ne obstajajo, niso vidne v politični pokrajini avtonomnega prostora. Glas mora namreč ostati v zasebni sferi, kamor so odrinjene tudi biološke potrebe, telo, čustva, nasilje, emocionalno reproduktivno delo. Sfera glasu se naturalizira kot sfera iracionalnega, manjvrednega, feminilnega, sfera žensk, ki ni politična, torej se o njej ne govori. Rancière (2005) opozori, da nima vsak govor enake teže, da zgolj *govoriti* ni dovolj za pridobitev statusa političnega subjekta. Na skupščinah narek demokratičnosti omogoča marsikateri, da spregovori, vendar njen govor ni razumljen kot diskurz, kot relevanten plod racionalnega premisleka, temveč kot teženje, kisanje skupnosti, destruktivno, banalno, zoprno, hrupno jecljanje. Politika obstaja, ker je govor »vedno neločljiv od načina, kako je ta govor upoštevan: upoštevanje, na podlagi katerega je oddajanje zvoka enkrat razumljeno kot govor, zmožen ubesediti pravično, drugič pa je zaznan zgolj kot hrup, ki naznanja ugodje ali bolečino, privolitev ali upor« (Rancière v Nedoh, 2008: 10). Preplet in dinamika razmerij moči definirajo, ali bo govor razumljen kot izraz razuma (govor kot diskurz) ali kot odsotnost razuma (govor kot hrup). Poskus, da bi na skupščinah naslovile pomen reproduktivnega dela ali rasti nasilja v skupnosti, je bil večkrat sprejet kot hrupna zvočna kulisa preostalim Diskurzom o politični prihodnosti avtonomnega prostora.

Feminističen boj je zasnovan na tem, da lahko ženske* govorijo, da dekonstruirajo ločnico med glasom in govorom, da si izborijo prostor, v katerem so lahko (in postajajo) politični subjekti pod pogoji ter na podlagi vsebin in aktivnosti, ki jih definirajo same.

Označevanje govora kot hrupa je le eden od mehanizmov, kako utišati kritike ali nezaželene tematike. Ameriška koalicija INCITE! je skozi dolgoletno delo v skupnostih definirala kompleksne mehanizme, s katerimi se onemogoča *govor* o problematiki nasilja. Mednje spadajo: zanikanje, zmanjševanje pomena, odvzemanje statusa političnosti, prelaganje krivde na preživele in njihove zagovornice_ke, opravičevanje povzročiteljev_ic nasilja in tako naprej. INCITE! opozarjajo tudi na sistematično organiziranje proti tistim, ki so preživele nasilje, in proti osebam, ki na to opozarjajo (npr. trpinčenje, ovajanje, poniževanje, širjenje lažnih govoric, grožnje, izolacija, diskreditacija idr.) (INCITE!, 2005).

Unfucked Feminazi Song

*Radikalke lažejo, si izmišljujejo,
otrokom pravljice pripovedujejo,
indoktrinirajo in pohujšujejo,
naj se izselijo nekam na Luno,
falične so to hudokurčnice,
ve ste sadistke, feminacistke,
nesposobne, nespodobne policistke,
kamor pridete, moralizirate,
pa saj ženske že imate vse pravice.
Počasi se sprijazniš s svojo seksualnostjo
in nehaš druge gnjaviti z banalnostjo,
treba jih je spraviti v red,
»začepit im usta, pičku i oči«,
ne morejo biti ženske v prvi vrsti,
ne morejo biti ženske same na straži,
ker jaz sem narisal več grafitov kot ti.
»Women-only?« Ne, to pa ne,
reakcionarne fundamentalistke ste,
ve drobite naše gibanje,
pozneje bo na vrsti žensko vprašanje.
Ob tvojih tamponih mi gre na bruhanje;
mi še vedno potrebujemo moške mišice.
Feminizem je v bistvu šovinizem,
sprosti se, »oladi«, saj samo hecam se
he - he - he - he - he.*

Graditev Diskurza poleg izločanja glasov, ki ne ustrezajo diktatom racionalnosti, artikuliranosti in uporabi kodov sodobnih družbenih gibanj, in drugih mehanizmov utišanja povzroča tudi politično škodo na telesih ne samo citrusovk, temveč tudi drugih zrelih sadežev, ki ne zmorejo prenesti pritiska in se obtolčeni zbirajo v zavetjih, da se prepričajo, da so še prištevni. Preživele_i se začnejo ogibati skupščinam, nasilnim posameznikom_cam ali avtonomnim prostorom v celoti. Udeležba na skupščinah za marsikoga pomeni neznanski čustven napor, kopičijo se frustracije, ki načenjajo splošno dobro počutje v skupnosti, umanjka motivacija za drugo delo, za skupne dejavnosti, za graditev skupnosti in politične linije obrambe Roga. Oskubljeni Ananasi, olupljeni Mangi in prezreli Avokadi pa si gradijo individualne politične kariere, privatizirajo in institucionalizirajo »vredno in cenjeno« politično delo v avtonomnih prostorih.

Kontinuirano prisotnost in hrupno jecljanje na skupščinah razumemo kot politično delo, saj je politična

tista dejavnost, ki premesti telo z mesta, ki mu je bilo določeno, oziroma spremeni namembnost prostora; je dejavnost, ki naredi vidno tisto, kar ne bi smelo biti videno, naredi, da je slišan govor tam, kjer je bil prostor samo za hrup, naredi, da je razumljeno kot govor tisto, kar je bilo slišano zgolj kot hrup (Rancière v Zdravković, 2012: 70).

Hrupnemu jecljanju je tako uspelo na dnevni red skupščin do nadaljnjega vključiti razpravo o nasilju in se premika nekje na premici med iskanjem skupnega jezika z Diskurzom in zahtevami po tem, da je tudi hrup razumljen kot politično dejanje.

Ana se je razpizdila

Podcenjena čustva in skrb

*Ana, Ana, jaz sm ti,
brala bom tvoje sledi.
Ljubljana, avgust 2016*

Trash

*Pismo neznancem, ki so me fotografirali, se slačili ob meni in me otipavali, medtem ko sem s tovariši_cami spala na taboru v Rogu
»JEBITE SE! Jebite se, ker ste moje telo spravili v šok, ki paralizira, zadrgne mišice, sproži nenadzorovano potenje, nočne more, občutek preganjanja in nenehne nevarnosti. Jebite se, ker ste posegli v moje telo, ker ste si ga lastili, ravnali z njim kot z objektom, seksualno igračko, rekvizitom za zabavo, in mi vzeli nadzor, dostojanstvo,*

status subjekta, me raztrgali napol. Jebite se, ker sem se morala zbuditi ob pogledu na vaše genitalije in vas še nadaljnja dva dni srečevati v Rogu, kjer se mi je to zgodilo, ker je to pač odprt prostor in ker ni nikogar, ki bi ga brigalo (spolno) nasilje. Jebite se, ker ste se me dotikali brez privolitve in ker sem morala v prostoru, ki naj bi bil varen, za svojo varnost poskrbeti tako, da sem v vas metala stole in vreščala, vi pa ste se nemoteno sprehajali okrog in jedli zastoj hrano in uživali na soncu in boste ob naslednji priložnosti naredili isto. Jebite se, ker nikoli ne boste razumeli, kaj ste naredili, in ker ste v resnici samo en kamenček v mozaiku nasilja, ki ga nenehno doživljam zato, ker sem kvir ženska. Jebite se, ker ste odšli prehitro, da bi vam razbila zobe!

Predvsem pa se jebite, ker imate sistemsko in sistematično podporo tudi v avtonomnih prostorih – mene nihče ne jemlje resno, ker sem histerična, vi pa ste priložnost za novi revolucionarni subjekt!

Nikogaršnja Neposlušna.«

Ana je v pesti stiskala pismo nasilnežu, ki ga je napisala njena tovarišica, preden je zapustila Rog. Popokale so ji kapilare v očesnih zrklih. Pena se ji je nagrmadila na razširjenih ustnicah, dlake so se naščeperile in oddajale električni tok. Ana se je razpizdila z močjo 220 vatov!

Ana je velikokrat crkljala otročičke na dvorišču Roga. Včasih jim je morala razložiti prepire odraslih, saj otroci niso razumeli nenadnih izbruhov jeze. Pozimi je imela Ana v prtljažniku pripravljene tople puloverje, čaj in hrano, za vsak slučaj, vedno se je med nami našel kdo, ki ga je zeblo ali pa je bil lačen. Njeno telo se je lahko zoperstavilo bagru ali pa z wc krtačko ribalo posušen ričet. Razpizdno je razmišljala o nočnih pogovorih s tovarišicami, ki so jih ustrahovali in niso več hodile v Rog. Iz oči so ji lile solze in na ustnice se ji je lepil smrkelj. Bila je izčrpana in na koncu z živci od navigiranja čustev ob zadnjem dogodku spolnega nasilja. Poskušala se je osredotočiti na skupščino in umiriti srčni utrip.

»V vse prostore bi bilo treba nalepit plakate 'Ne pomeni ne!'« je predlagala Limona.

»Jaz tega stavka ne razumem,« ji je odvrnil filozofsko razpoloženi Avokado. »Pri zapeljevanju gre velikokrat za igro, med katero lahko 'ne' pomeni 'ja'.«

»Tako razmišljanje je plod kulture posilstva,« se je oglasila Grenivka.

Por je prebledel, usta mu je potegnilo skupaj in zakrivilo od kislobe. Dovolj mu je bilo te feministične kislinske ofenzive, ki je sejala po Rogu zadnji čas. Kako lepši in složnejši je bil bazični Rog, preden so začele gnjaviti te citrusnice!

»Nasilne osebe je treba vreči iz prostorov,« je dodala Limeta.

»Kako lahko predlagate kaj takega? Rog je odprt prostor za vse, v Rogu smo proti nasilju, metanje ven je pa najbolj nasilno dejanje. Tudi nasilneži so ljudje in z njimi je treba delat!« se je zavzel Brstični Ohrovt.

»Odprt prostor ne pomeni, da je vse dovoljeno. Če nekdo ves čas ustrahuje, izvaja nasilje in ruši skupnost, to nima smisla!« je zacvilila Grenivka.

»Nasilje je že ključavnica v Rogu!« se je pridušal goli Krompir hipijske sorte. Limeta v kotu se je vznemirila in špricnila po sosedih kot mojito.

»Vidite, tudi vaši izločki so nasilje! In trosenje vaših pečk! Kaj mislite, da bo iz vsakega kota pognala ena kislá feminístka! Tak plevel bomo zatrli!« se je razburil poškrópljeni Kaki, ki je imel mnogo soimenjakov.

»Ve govoríte tako abstraktno o nasílju. Zakaj ne poveste, kaj se točno dela in kdo to dela? Jaz že ne! Ve ste nasilne do mene!« je pripomnila bazična sestra Hruška.

»Ker je družba agresívna do njih, so potem tudi one ves čas agresívne. Kaj bomo naredili?« je posegel vmes plastični Korenček, ki je vsak dan prebelil en grafit.

»Dajmo jim prostor, pa naj to delajo samo tam! Na primer v vratarnici Roga! Še nacíji se jih bodo balí!« je poskušal biti smešen artikúlrani Paradižnik, ki je politiko jemal skrajno resno.

Ana je vstala in v razprta usta artikúlranege Paradižnika a. k. a. Mladega Revolucionarja zapíčila svojo pest.

»Kar slišíš v mojem glasu, je bes, ne trpljenje. Jeza, ne moralna avtoriteta. Tu je ključna razlika.«
(Audre Lorde, 1981)

Bes in jeza imata mobilizacijski potencial v družbenem vrenju in protestnem organiziranju, medtem pa so čustva, kot so sram, strah in razočaranje, tista, ki jih ponavadi tlačimo, skrivamo in ne nazadnje zaradi njih iz naših skupnosti izginjajo tovariši_ce, ki jih niso zmogli izraziti ali pa njihovega izražanja nismo vzeli resno. Če si želimo bolj trajno povezane skupnosti, ne moremo zatajiti pomena emocionalnega in skrbstvenega dela. Sta del reproduktivnega dela v najširšem pomenu, ki ne vključuje le rojevanja in skrbi za otroke, temveč obsežen spekter dela, ki je potrebno za obstoj, dobro počutje in družbeno delovanje ljudi, torej za reprodukcijo družbe kot take (Federici, 2012). Ob odsotnosti emocionalnega in skrbstvenega dela se vsaka skupnost krha in razpušča, ker se brez medsebojne skrbi, zaupanja in slišnosti tistih, ki niso glasni_e, začnemo oddaljevati drug_a od drugega_e. Skupni prostor pa postane bojišče posameznih interesov ali interesnih skupin.

Čeprav bi morali razumeti emocionalno in skrbstveno delo kot osnovo za obstoj skupnosti in ga posledično opravljati vzajemno, je to precej težko ob hierarhizaciji dela, ki se iz širše družbe podvaja v avtonomnih prostorih. Tako se osebo, ki prevzame vlogo v govorništvu, predstavljanju v medijih, sodelovanju na okroglih mizah in konferencah, hitreje oceni kot zaslužnega člana_ico skupnosti, glede na tisto_ega, ki si prizadeva razreševati notranje konflikte, skrbi za dobro počutje vseh, je pripravljen_a prisluhniti osebnim stiskam, opozarja na nasilje, se ukvarja s preživeli in jih poskuša ponovno vključiti v skupnost, obiskuje tovariša_ico v bolnišnici, med dogodki varuje otroke. Znotraj reproduktivnega dela, ki je velikokrat razumljeno kot apolitično, naletimo na ponovno hierarhijo, saj se fizičnemu in tehničnemu delu (npr. popraviljanje strehe) pripisuje več vrednosti kot nevidnemu skrbstvenemu in emocionalnemu delu. Vnašanje neenakosti na področju dela v avtonomni skupnosti prinese tistim, ki prevzemajo predstavníške

in govorniške vloge, avro zaslužnega, »pravega« Aktivista_ke. Posledično zavzemajo Diskurzi teh posameznikov_c strukturno močnejši položaj, ki se mu prisoja več tehtnosti. Aktivist_ka na takem položaju si lahko privošči tudi različne oblike nestrpnosti, manipulacij in nasilja (»Ne bit taka psica!«), saj se mu_ji pripisuje nenadomestljivost. Tisti_e, ki niso obsijani z obstretom aktivistične pomembnosti in požrtvovalnosti, pa so odrinjeni_e, njihovo mnenje šteje manj, njihove kritike se ne dojemajo kot upravičene, in ker naj bi bili_e manj politični_e ter nadomestljivi_e, se od njih celo pričakuje, da bodo zgolj kimali_e in sledili_e. Za tovrstnim razslojevanjem v skupnosti vedno stoji diktat produktivnosti, samohvale in zbujanje slabe vesti.

Paradoksalno se po drugi strani od rogovskih feministk zahteva, da izključno me opravljamo reproduktivno delo: torej da feministke poskrbimo za preživele nasilja⁴, hkrati pa molčimo o povzročiteljih_cah, da se ti_e ne bi počutili nezaželeni_e (sic!). Pričakuje se torej delna profesionalizacija, delegiranje nezaželenega dela. Razumeti aktivizem zgolj kot profesionalno, specializirano izvajanje storitev pa je v nasprotju z načeli avtonomnih prostorov (Pistotnik, 2013).

Dobri primeri lokalnega kvirovsko-feminističnega delovanja

Trash

Najprej je bilo treba iz našega feminističnega prostora v Rogu izprazniti smeti. V nekaterih okenskih okvirjih je bilo steklo razbito, zato smo ga nadomestile s prosojno dvoslojno plastiko, iz katere so narejene odlagalne hišice za vozičke ob nakupovalnih centrih. Dosti materiala za obnovo smo nabrale po Rogu. Denar za vse, kar smo morale dokupiti, ker tega ni bilo mogoče najti po rogovskih halah in stopniščih, smo zbrale s skupnostnim kuhanjem na veganskih večerjeh v A-Infoshopu.

Stene smo izolirale s stiroporjem, folijo in ploščami mediapan. Lukenj ni nikoli zmanjkalo. Poskušale smo jih zapolniti s purpeno in silikonom, zabijanjem žebeljev v mediapanke, brskanjem po arhivih, branjem, poslušanjem, sestrsko podporo, paberkovanjem, prenočevanjem feministk iz drugih krajev, deljenjem zinov in člankov in izkušenj, opozarjanjem na nasilje, ustvarjanjem zina in plakatov, ponavljanjem, zasedanjem stolov in zvokov na skupščinah z glasovi in s sestrami, besnenjem, jokanjem, metanjem nasilnežev iz prostorov, žuranjem skupaj, kuhanjem skupaj, počivanjem skupaj, objemanjem skupaj – in posamično.

Včasih smo šle tudi plesat ... V klubu je vroče. Limona in jaz sva v spodnjih majicah, Grenivka se sleče in pleše v modrcu. Z Limono si spodvihava majice pod prsi in solidarno pokaževa trebuha. To je za nekatere pijane tipe znak, da sva jim na

⁴ Izraz preživele nasilja se uporablja za žrtve nasilja zato, da jih ne zamejimo v večno identiteto ali vlogo žrtve in da se izognemo dodatni pasivizaciji in viktimizaciji.

razpolago. Vidijo malo več kože in mislijo, da sva se slekli za njih. Ampak me ne jebemo teh njihovih zaključkov, če je vroče, se slečemo.

Začne se. Nažgan tip se približa Grenivki, ki ima na sebi najmanj obleke, in se prestavlja za njo z ene noge na drugo. Opazimo ga, ne moti nas, pijemo dalje, zeza-mo se iz lastnih gibov, mečemo se v zrak. Nastopijo neprecenljivi trenutki, čutim svojo medenico, kako me drži pokonci kot neuničljiva kahla, obhaja me ljubezen do lastne-ga skeleta.

Nažgan tip se ojuha in od zadaj prime Grenivko za boke. Grenivka se mu iztrga in mu zateži, verjetno da naj neha, da naj jo pusti pri miru ali kaj takega. Z Limono se približava in Grenivka pravi, da je kul, da je vse kul.

Tudi nama je kul, če je njej kul. Tip se umakne.

Čez kratek čas spet zagledam istega tipa. Odpre si pločevinko, nagne, potem Grenivko zgrabi za rit. Zajebal se je, nima pojma, kako se je zajebal. Grenivka se obrne in popzdi. Odrine ga, on pa jo zgrabi za roke. Z Limono sva takoj ob njej. Limona nameri pod pasom, jaz ga brcnem v trebuh, da ga zanese na ljudi, ki plešejo za njim. Vsi se umaknejo. Stojimo v vrsti ena ob drugi, Grenivka je čisto penasta, dere se s pripravljeno stisnjeno pestjo. »Spzdi od tuki!« Slina ji leti iz ust in prav mar ji je, če se to komu ne zdi seksi. Nihče več ne pleše. Tip se zmede. »Plačajte mi pir, pir ste mi polile,« reče.

»Kar misli si,« reče Limona.

»Odjebi,« siknem.

Težak se pobere.

Grenivkin obraz ni miren, po njem se spreletava zadovoljen kolibri, mogoče pa so to samo odsevi disko krogle.

»Vsi so videli, kaj jih čaka, če nas začnejo šlatat,« pripomni Limona.

»Ker v avtonomnih prostorih na tako rekoč vseh ravneh poteka nenehno eksperimentiranje v praksi, so ti poskusi mestoma uspešni, mestoma popolnoma zgrešeni.« (Pistotnik, 2013) V kaosu feminističnega in kvirovskega eksperimentiranja smo ugotovile, da nam gre kar v redu in da so dolgotrajna prizadevanja obrodila dobre spremembe; zaznati je premike v razmišljanju in praksah rogovcev_k. Izborile smo si svoj prostor v Rogu in na skupščinah. Svoje delovanje širimo navzven – novembra 2016 in 2017 smo organizirale nočni pohod *Noč je naša! (Reclaim the Night!)*. Zavzele smo ulice in ukanile policijo, zbrcale pre-potentnega Angleža, ki je kazal penis, in z vzklikanjem *Alerta Antisexista!* dvigale pritisk mimoidočim.

Niso vsi v Rogu feministi_ke, so se pa nekateri_e med njimi začeli pogovar-jati o nasilju, seksizmu ter emocionalnem in skrbstvenem reproduktivnem delu. Prepoznali_e so njihov pomen in delujejo v smeri varnejšega avtonomnega pros-tora ter delijo z nami prizadevanja za skupnostno obravnavo nasilja in drugih problemov, s katerimi se moramo soočiti in jih preprečevati vsi. Počasi, a vztrajno dobre, osvobajajoče prakse pronicajo v vsakdan rogovskega tkiva.

Besedna zveza »dobra praksa« se sliši kotokusna jed. Recept zanjo gre takole: Zmešaš dve kili feminizma, dodaš peteršilj, roza sprej ali sok rdeče pese, cement ali moko. Me še nujno dodamo purpeno, saj je to najhitrejši način krpanja lukenj. Namesto purpene lahko uporabite kvas ali pecilni prašek. Ob sveže pripravljene hrani se prileže požirek delavnice na temo upora proti vsakodnevnemu seksizmu ali samoučenje podpore preživelim in razprava o nadaljnjih podvigih; z drugimi besedami, ponovno kuhanje upora.

Literatura in drugi viri

- ANARHO-KVIR-FEMINISTIČNA SKUPINA IZ ROGA (2016): *Zin proti seksizmu*. Ljubljana: Avtonomna tovarna Rog.
- BERNSTEIN SYCAMORE, MATT AKA MATTILDA (UR.) (2008): *That's Revolting!: Queer Strategies for Resisting Assimilation*. Berkeley: Soft Skull Press.
- DE BEAUVOIR, SIMONE (2013): *Drugi spol*. Ljubljana: Krtina.
- EXXXTRA*PORNO (2017): *Unfucked Feminazi Song*. Dostopno na: <https://www.youtube.com/watch?v=efThYtEaoVc> (26. junij 2017).
- FEDERICI, SILVIA (2012): *Revolution at Point Zero. Housework, Reproduction and Feminist Struggle*. Brooklyn: PM Press.
- HVALA, TEA (2008): »Enajsta šola« aktivizma. Feministični in lezbični grafiti v Ljubljani. *Časopis za kritiko znanosti* 36(231/232): 158–167.
- INCITE! WOMEN OF COLOR AGAINST VIOLENCE (2005): *Report from INCITE! Women of Color Against Violence. Ad-Hoc Community Accountability Working Group Meeting, February 7 – 8, 2004, Seattle*. Dostopno na: http://www.incite-national.org/sites/default/files/incite_files/resource_docs/2406_cmyt-acc-poc.pdf (25. junij 2017).
- KOEDT, ANNE (1971): *Lesbianism and Feminism. A Pamphlet*. Dostopno na: http://www.feministezine.com/feminist/modern/Lesbianism_and_Feminism.html (27. junij 2017).
- KORNEGGER, PEGGY (1975): *Anarchism: The Feminist Connection*. Dostopno na: <https://theanarchistlibrary.org/library/peggy-kornegger-anarchism-the-feminist-connection> (30. junij 2017).
- LORDE, AUDRE (1981): *The Uses of Anger: Women Responding to Racism*. Dostopno na: <http://www.blackpast.org/1981-audre-lorde-uses-anger-women-responding-racism> (26. junij 2017).
- MAKUC, ANA (2008): Literarna kritika in njena senca: v iskanju maternega jezika (avtobiografska literarna kritika o avtobiografski literarni kritiki). *Apokalipsa, revija za preboj v živo kulturo* (136/137/138): 289–312.
- MEHLE, BORUT (2016): Seksistična afera tudi v Rogu. *Dnevnik*, 10. september. Dostopno na: <https://www.dnevnik.si/1042750714/lokalno/ljubljana/seksisticna-afeta-tudi-v-rogu> (30. junij 2017).

- NEDOH, BOŠTJAN. (2008): *Politična dimenzija štetja pri Rancièru*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. Dostopno na: <http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska/pdfs/nedoh-bostjan.pdf> (26. junij 2017).
- OBREGÓN WILLS, MARÍA EMMA (2010): *Feminismo y democracia: más allá de las viejas fronteras*. Dostopno na: http://biblioteca.hegoa.ehu.es/system/ebooks/7850/original/femenismo_y_democracia_mas_alla_de_las_viejas_fronteras.pdf (26. junij 2017).
- PAVLIŠIČ, ANDREJ (2013): V iskanju severozahodnega prehoda – Metelkova kot prostor avtonomne politike sredi splošnega opustošenja družbe. *Časopis za kritiko znanosti* 40(253): 211–226.
- PISTOTNIK, SARA (2013): Iz nabora kontradikcij v dnevniških praksah avtonomnih prostorov. *Časopis za kritiko znanosti* 41(253): 151–254.
- RANCIÈRE, JACQUES (2005). *Nerazumevanje: politika in filozofija*. Ljubljana: Založba ZRC.
- THE AK PRESS COLLECTIVE (2012): *Quiet Rumours. An Anarcho-Feminist Reader*. Oakland: AK Press/Dark Star.
- TOMPKINS, JANE (1987): Me and My Shadow. *New Literary History* 19(1): 169–178.
- ZDRAVKOVIĆ, LANA (2012): Možnost nemogočega ali: »Ne bomo plačali vaše krize!« *Časopis za kritiko znanosti* XL(251): 64–73.